

Rasespesifikk avls strategi Norsk Elghund sort

Versjon 4

Gyldig t.o.m. 31.12.2029

Revidert 2023

**Norsk
Kennel Klub**

HUNDEEIERNES ORGANISASJON

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	3
Rasens historie, bakgrunn og utvikling.....	3
Fakta om populasjonen.....	4
Mål og tiltak for avlsarbeidet.....	5
Moment 1: Helse	6
Moment 2: Gemytt.....	9
Moment 3: Genetisk bredde	9
Moment 4: Jaktegenskaper	11
Moment 5: Eksteriør.....	12
«Godkjent av avlsutvalget for NES»	12

Innledning

Forbundsstyret i Norske elghundklubbers Forbund har gitt Avlsutvalget for Norsk Elghund Sort ansvaret for å utarbeide dokument for Rasespesifikk Avls Strategi for Norsk Elghund Sort (NES). Forbundsstyret har det overordnede ansvaret for RAS dokumentet og skal vedta denne og nyere versjoner. NKK's etiske retningslinjer for avl legges til grunn. Den rasespesifikke avlsstrategien beskriver et målrettet arbeid for å utvikle rasen med flere parametere i hodet samtidig. RAS dokumentet skal evalueres hvert år, herunder justere virkemidler og tiltak, og revideres hvert 5. år. AU NES har ansvaret for å følge statistikker og utvikling i rasen som påvirker avlsarbeidet.

Grunnlaget for arbeidet med RAS er statistikker og tallmateriale fra Dogweb, Avls-seminar (sist i 2015) i regi av NEKF, FoU Elghundprosjektet 2016, Helseundersøkelsen Norsk Elghund 2021, Populasjonsrapport fra Aninova (siste 2023) og årsmeldinger NEKF – v/Avlsutvalget Norsk Elghund Sort

Rasens historie, bakgrunn og utvikling

Norsk elghund sort – «svarthunden» – er en gammel rase som har utviklet seg fra lokale spisshund raser i grensetraktene mellom Norge og Sverige, og har eksistert som egen rase siden midt på 1800 tallet, den gang under navnet «Dyrehund».

Antallet elghunder har variert med elgstammens størrelse opp igjennom årene. I årene 1830 – 1840 var det ikke elg over store områder, bare Hedemarken og Østerdalen hadde svake stammer. Da det ikke var elg å jakte på, var det liten interesse for å holde hund. Det var bare de aller ivrigste elgjegerne og de som jaktet på bjørn som holdt hund.

Ulven forsvant nærmest på midten av 1800 – tallet. Elgstammen økte igjen, og med det interessen for jakt og hundehold. Elgjegerne henvendte seg da til samene for å kjøpe elghund, den gang kalt Dyrehund.

Mot slutten av 1800 – tallet kom en god periode for den tidlige «svarthunden». Langs grensen mot Sverige fra Nordland til Halden og vestover til Telemark var det relativt mange og typiske «svarthunder». Vi kan lese i flere fortellinger at dette var svært modige og stri hunder, som gikk til angrep på både elg og bjørn.

Første gang svarthunden var presentert på utstilling var 1877. Den gang ble alle spisshundene stilt i samme klasse under betegnelsen «Elg og bjørnehunde».

I 1895 forelå den første standard for Sort Dyrehund, som rasen den gang ble kalt. Betegnelsen «Norsk Dyrehund» finner vi i stambokens rasefortegnelse første gang i 1903. Bilder av svarthunder fra 1880 – og først på 1900- tallet viser en hund som svært lik dagens svarthunder.

I første halvdel av 1900-tallet ble den svarte elghunden nesten utkonkurrert av den grå. Utover på 50 og 60 – tallet fikk rasen på nytt en positiv utvikling, både i antall hunder og

kvalitet. I denne perioden foregikk det en utstrakt innavl ved parringer. Det forekom både far – datter, bror – søster og mor – sønn parringer.

«Norsk Elghund Sort» har vært og er fortsatt en sunn og frisk rase. Den har godt gemytt og er en hengiven familiehund.

Norsk Elghund Sort er en av våre to nasjonale elghundraser. Populariteten til NES ser pr i dag ut til å være sterkt økende både i Norge og Sverige. Dette setter krav til en tydelig avlsstrategi for å bevare og utvikle rasen på en sunn måte i fremtiden.

Fakta om populasjonen

Antallet svarthunder er i økning. Det ble fra 2010 til 2020 registrert 2554 individer. I snitt 255 pr år med en gradvis økning fra år til år. De siste to, åra 2021 og 2022, har det blitt registrert henholdsvis 371 og 369 valper.

Gjennomsnittlig kullstørrelse har vært stabilt. Og ligger på i rundt 5 valper i perioden 2000 til 2021. Det er et godt tegn og også et tegn på at det ikke er innavlsdepresjon.

Effektiv populasjonsstørrelse ble av Aninova i 2023 beregnet til 33. Dette betyr at man fortsatt må jobbe for å øke antall individer i rasen for å nå 50 som er beregnet å være det nødvendige for å sikre langsiktig ivaretagelse av rasen.

Aktuell Ne for Norsk elghund sort er i dag på 53. Dette tallet er basert på innavlsgraden til individer født i de to siste generasjonene (dvs de 10 siste årene). Tabell 3 viser founder Ne per generasjon tilbake i tid, og viser at effektiv populasjonsstørrelse har økt jevnt gjennom flere generasjoner. For den siste generasjonen (2017-2021) er founder Ne beregnet til 33.

Tabell 3. Founder effektiv populasjonsstørrelse (founder Ne) per generasjon (5 år).

Fødselsår	Ne
2017-2021	33
2012-2016	33
2007-2011	31
2002-2006	29
1997-2001	27
1992-1996	24
1987-1991	22
1982-1986	20
1977-1981	20
1972-1976	17

FNs organisasjon for mat og landbruk (FAO) anbefaler en minimum effektiv populasjonsstørrelse på 50 individer for å sikre en lang-tids overlevelse av rasen (<https://www.fao.org/3/AD013E/AD013E04.htm>).

Utklipp fra Aninovas populasjonsrapport for NES 2023

I samme rapport fra Aninova ble innavlsøkningen betegnet som høy, men ikke kritisk. Dette begrunnes i at det meste av innavlen er «gammel». Det vil si at den har oppstått for flere generasjoner siden. Det viktigste er å unngå ny innavl ved å benytte flest mulig hunder med flest mulig unike besteforeldre i avl.

Bruk av avlsdyr.

Vi ønsker i utgangspunktet at mange individ i en generasjon brukes i avl for å oppnå stor genetisk bredde. Samtidig ønsker vi å anbefale parringer mellom hunder som fremmer rasens egenskaper innenfor gitte avlskriterier. Statistikk fra perioden 2001 til 2020 viser at et stort flertall av tispene som brukes i avl har ett kull. Blant hannhundene har et lite flertall av hannhunder brukt i avl mer enn ett kull. Dette er en fordeling som er gunstig for avl av NES.

Mål og tiltak for avlsarbeidet

Avlsarbeidet skal ha som hovedmål:

å utvikle en genetisk bærekraftig NES populasjon med god helse, godt gemytt, gode jaktegenskaper og et rasetypisk utseende.

For å videreutvikle Norsk Elghund Sort (NES) i Norge er det svært viktig med størst mulig genetisk bredde i avlen for å begrense den naturlige økningen av innavl i populasjonen som helhet.

Hovedmomentene for «anbefalte parringer» skal tillegges vekt i prioritert rekkefølge:

1. **Helse;** Det skal avles friske hunder som blant annet ikke utvikler kjente, alvorlige sykdommer som kan unngås gjennom bevisste valg.
2. **Gemytt;** Det skal avles trygge og modige hunder.
3. **Genetisk bredde;** Naturlig økning av innavl i populasjonen skal begrenses til under det anbefalte i NKK's etiske retningslinjer for avl. Flest mulig forskjellige foreldre- og besteforeldredyr bør være representert i avl.
4. **Jaktegenskaper;** NES er en jakthund. Jaktegenskapene skal ivaretas og utvikles, men ikke på bekostning av helse og gemytt. Jaktegenskapene er ifølge FoU Elghundprosjektet 2016 ved Marthe Wetten lite arvbare. Beregnet arvbarhet er ikke mer enn ca 12%. Det er da hovedsakelig jaktlyst/søk som er arvbart. De andre momentene utvikles i større grad gjennom miljøpåvirkning som trening og erfaring. Det er derfor viktig å ha noe fokus på å beholde jaktegenskapene da det vil være vanskelig å få disse avlet inn igjen dersom egenskapene forsvinner.
5. **Eksteriør:** Rasens særpreg skal beholdes. Eksteriør er viktig for funksjonalitet og helse

Hovedtiltak:

1. For å øke mulighetene for avl på kombinasjoner som forsterker alle rasens viktige momenter skal AU NES utarbeide og årlig evaluere kriterier for «paringer godkjent av AU NES». Endringer av disse vedtas av Forbundsstyret. Kriteriene for godkjent paring inneholder flere og mer spesifikke parametere enn NKK sine minimumskrav for registrering av individer. Kriteriene skal fremme de fem hovedmomentene i RAS.
 2. For å lette mulighetene for tispeiere til å finne riktig hannhund skal AU NES føre lister som er tilgjengelige på elghundforbundet.no over hunder som er «anbefalt brukt i avl» etter de til enhver tid vedtatte kriterier for dette.
 3. AU NES skal offentliggjøre lister over «parringer godkjent av AU NES» på elghundforbundet.no og ved publisering på AU NES sin facebookside.
 4. AU NES skal kunne veilede hundeeiere i valg mellom forskjellige kombinasjoner. Endelig avgjørelse om valg av partner tas av hundeeier.
- Dersom det utvikles digitale løsninger som ivaretar punkt 2 og 3 faller disse bort.

Moment 1: Helse

Generell beskrivelse av situasjonen for rasen

Norsk Elghund Sort anses for å være en frisk rase. Rasen har noen arvelige lidelser som det jobbes systematisk med å redusere forekomsten av. NES er en lettstelt hund som er godt rustet for det norske klimaet. Det kan være enkelte individ som har sykdommer/tilstander uten at det gjenspeiler et problem for rasen.

HD - hofteleddsdysplasi

HD-statistikk 2010-2022				
Periode:	2010-2020		2013-2022	
	Antall avkom: 2032		Antall avkom: 2406	
	HD ant.	HD %	HD ant.	HD %
Totalt røntg.	947	46,6%	1050	43,64 %
Fri	792	83,60 %	874	83,24 %
Svak	104	11 %	120	11,43 %
Middels	41	4,30 %	31	2,95 %
Sterk	10	1,10 %	12	1,14 %

Figur 7. Forekomst av HD i NES populasjonen fra 2010 – 2022. Kilde Dogweb NKK

Figur 7 viser prosentvis fordeling av HD-gradene Fri, Svak, Middels og Sterk hos NES.

Totalt er nesten 47% av populasjonen undersøkt for HD. I tidsperioden 2010 – 2022 er nesten 84 % av de undersøkte hunder fri for HD.

Fra 2017 er det innført indeks-avl for HD. Dette gjør at man kan kombinere hunder med lav indeks med hunder med høy indeks. Indeks betyr kort forklart at HD-status for hundens slektninger også tas med i en beregning av en slags sannsynlighet (ingen garanti) for at valper etter hunden utvikler HD. Gjennomsnittlig risiko er satt til 100. En indeks over 100 betyr at hunden har beregnet lavere risiko for at avkom utvikler HD enn gjennomsnittet. Indeks under 100 tyder på en høyere risiko. Det er viktig at man er klar over at dette er en risikovurdering og ikke en garanti. Indeksen oppdateres 4-5 ganger i året og dette er grunnen til at indeksen på enkelthunder endres gjennom tiden.

Primær åpenvinklet glaukom

Primær åpenvinklet glaukom (grønn stær) har vært en utfordring i rasen. Hunder med denne sykdommen mister synet, får store smerter og må avlives vanligvis rundt 5-7 års alder. Glaukom utvikles kun på valper av kombinasjoner hvor begge foreldredyrene er bærer av genet. Det ble i 2016 verifisert gentest for primær åpenvinklet glaukom.

Kryssing av to hunder som er bærer av genet vil kunne gi valper som blir syke. Avlsutvalget anbefaler derfor kun parringer hvor minst et av foreldredyrene er testet genetisk fri. Det arbeides for at stambokføring av genstatus hos foreldredyr også skal bli et krav for å få valper registrert i NKK. Med bakgrunn i allerede gjennomførte tester ser det ut til at ca 30% av hundene er bærer av genet pr 2022.

NEKF sendte høsten 2023 inn søknad til NKK v/ Sunnhetsutvalget om kjent genstatus for lidelsen som registreringskrav for rasen. Søknaden ble vedtatt og f.o.m. 01.6.2024 vil man ikke få registrert valper etter foreldredyr, med mindre ett av foreldredyrene er gentestet fri for denne lidelsen.

Juvenil Ataksi

Symptomene er synlige fra 3-4 ukers alder og viser ukoordinerte og ataktiske bevegelsesmønstre. Valper med sykdommen vil ikke kunne ha et normalt liv, og må oftest avlives før de er 6 mnd gamle. Det ble i 2022 verifisert gentest for Juvenil Ataksi.

Ataksi forekommer som glaukom kun i de kombinasjonene der begge foreldredyrene er bærer av genet. Kryssing av to hunder som er bærer av genet vil kunne gi valper som blir syke. Avlsutvalget anbefaler derfor kun parringer hvor minst et av foreldredyrene er testet genetisk fri. Med bakgrunn i allerede gjennomførte tester ser det ut til at ca 25% av NES-hundene er bærere av genet pr 2022.

NEKF sendte høsten 2023 inn søknad til NKK v/ Sunnhetsutvalget om kjent genstatus for lidelsen som registreringskrav for rasen. Søknaden ble vedtatt og f.o.m. 01.6.2024 vil man ikke få registrert valper etter foreldredyr, med mindre ett av foreldredyrene er gentestet fri for denne lidelsen.

Epilepsi

Tilfeller av Epilepsi opptrer foreløpig sporadisk. Individuer hvor det er diagnostisert epilepsi tas ut av avl, og kombinasjoner som har gitt epilepsi gjentas ikke. Kullsøsken til individer med epilepsi brukes med forsiktighet i avl. AU NES fører logg over kjente tilfeller og oppfordrer oppdrettere og hundeeiere til åpenhet og å varsle oss om forekomster

Overgangsvirvel – lumbosacral transitional vertebrae (LTV)

Tilstanden forekommer hos ca 25% av HD avleste individ, men i forskjellig grad. Det pågår i 2022-2025 en forsknings-studie for å vurdere funksjon opp mot radiologiske funn. Foreløpige resultater herfra viser at tisper med de alvorligste gradene kan ha en noe forhøyet risiko for fødselsproblemer, og noe høyere risiko for HD. Det er ikke innført avls-restriksjoner i forhold til LTV, men dette bør evalueres når aktuelle forskningsresultater er tilgjengelige.

Radial head Dislocation

Det har de siste 2 årene blitt oppdaget 2 tilfelle av denne lidelsen. Det vil si at det ene "underarmsbeinet" i framfoten mot albuen går ut av stilling. Dette oppdages som regel når hunden er i sterk vekst i alderen 2-5 måneder. Symptomene er utpreget halthet på frambein. Dette er tidligere en ukjent lidelse hos NES. AUNES oppfordrer alle som opplever denne diagnosen om å si i fra til oss slik at tilfeller blir notert. Diagnosen kan ikke behandles, og avlving av valpen er eneste utvei

Forekomster av reproduksjonsproblemer

Det foreligger ingen dokumenterte rapporter om reproduksjonsproblemer for rasen, men behov for keisersnitt ved fødsel forekommer.

Andre sykdommer

Avlsutvalget fører oversikt over de tilfeller man får kjennskap til av andre diagnoser for å følge utviklingen. NES-eiere som opplever hunder med sykdom eller funksjonsfeil oppfordres til åpenhet inn mot AU NES. All slik informasjon er viktig for rasen som helhet og skal behandles strengt konfidensielt fra AU NES sin side.

Tiltak for å nå avlsmålene for «Helse»

1. Minst en av foreldredyrene skal være fri for Ataksi-gen. Fra 01.06.2024 er det vedtatt krav om stambokføring av dette for å få valper registrert i NKK.
2. Minst en av foreldredyrene skal være fri for Galukom-gen. Fra 01.06.2024 er det vedtatt krav om stambokføring av dette for å få valper registrert i NKK.
3. Kun hunder med HD-grad A, B og C kan benyttes i avl

4. HD-indeks skal samlet for begge foreldredyr være 203 eller høyere.
5. Hunder som passerer 15 avkom blir midlertidig tatt ut av avl inntil minst 20% av valpene, fra minst to kull for hanner og et kull for tisper, har kjent hd-status.
6. Det skal jobbes aktivt med å informere om viktigheten av kartlegging av HD-status på alle hunder.
7. Det skal føres logg og evt statistikk over kjente sykdomstilstander i rasen

Moment 2: Gemytt

Generell beskrivelse

NES skal være en mentalt stabil hund. Rasen beskrives som en rolig, hengiven hund som knytter seg sterkt til familien og fremstår som uredd og psykisk sterk. Status i dag er at en svært sjelden får tilbakemelding om hunder med uønsket gemytt. I helseundersøkelsen i 2021 er det rapportert svært lite utfordringer tilknyttet dette. Av 763 besvarelser i undersøkelsen var det kun 0,1% som følte at hunden hadde «dårlig gemytt». 96,7% mente gemyttet var «bra» eller «meget bra».

Selv om gemyttet ser ut til å være generelt bra hos NES er det viktig å ikke avle på hunder med dårlig gemytt.

Tiltak for å bevare godt gemytt:

- Hunder som har dokumentert tegn til aggresjon (blitt disket) på utstilling eller jaktprøve skal ikke anbefales brukt i avl.

Moment 3: Genetisk bredde

Populasjonerapporten fra Aninova 2023 beskriver i sin oppsummering:

«Norsk elghund sort er en relativt liten populasjon, med under 300 fødte valper per år med unntak av 2021, hvor det var omtrent 350 valper registrert. Om denne økningen vil fortsette eller om økningen skyldes «korona-effekten» vil tydeliggjøres i de kommende årene. I en liten og lukket populasjon vil innavlsøkning være uunngåelig, men det er viktig å ha et sterkt fokus på å minimere økningen per år og per generasjon. Det er satt inn flere gode tiltak i rasen for å begrense bruk av enkeltindivider og individer med nært slektskap, som er viktige tiltak for å holde kontroll med innavlsutviklingen i rasen.

Gjennomsnittlig innavl i rasen er stigende, og innavlsnivået rasen har i dag er relativt høyt. Det er derfor viktig å fortsette med gode tiltak i rasen for å minimere fremtidig innavl. Innavlsutviklingen i denne rapporten samsvarer med resultatene fra FoU-prosjektet i 2015, men innavlsgraden ligger noen prosentpoeng høyere i denne rapporten. Dette kan i stor grad tilskrives at flere individer lenger tilbake i stamtavlene er inkludert i denne rapporten.

En liten og lukket populasjon vil også tape genetisk variasjon ved tilfeldigheter (genetisk drift). Det at flest mulig besteforeldre er representert med i videre avl, kan være med på å forebygge dette.

Antall valper registrert er økende, det samme med antall individer brukt som foreldre til neste generasjon. Det har vært en god fordeling mellom kull som har bidratt med foreldre til neste generasjon. Etter 2016 har den derimot blitt noe redusert og et tiltak kan være å stimulere til at flere kull bli representert i videre generasjoner.

Til tross for en relativt rask innavlsøkning de siste årene, har kullstørrelsen ikke blitt redusert. Kullstørrelsen de siste ti årene har ligget på omtrent 5 valper. Det ser derfor ikke ut til at rasen viser tegn til 'innavlsdepresjon'.

En viktig anbefaling er å stimulere til at alle, eller så mange som mulig, av kullene blir representert som foreldre til neste generasjon. Dette vil sammen med allerede innførte tiltak være positivt for å få kontroll over innavlsutviklingen. Det er også anbefalt å få en jevn fordeling av antall avkom pr hannhund, ved å fortsette og ha et maksimalt antall avkom pr hannhund, med ytterligere restriksjoner hvis søsken blir brukt i avl også.

Det å ikke pare enkeltindivider med for nært slektskap er viktig, men det er også viktig for en liten rase at det blir født så mange valper som mulig hvert år.

Det er helt avgjørende at tiltaket som begrenser bruken av enkeltindivider opprettholdes og det bør være et mål at så mange individer som mulig bidrar til neste generasjon for å bevare den genetiske variasjonen som finnes i rasen i dag.» (Svihus og Wetten, 2023)

Populasjonsrapporten kan finnes i sin helhet på elghundforbundet.no

Statistikkene i årsmeldingen fra Norske elghundklubbers Forbund for 2022 viser omtrent samme antall valper født i år 2022 som i 2021. I samme årsmelding vises det til en synkende trend i gjennomsnittlig innavl. Her må man i videre år ta høyde for at det i slutten av 2022 ble endret innavlsberegning fra 6 til 5 generasjoner. Dette vil trolig gjøre at tallene synker kunstig fra 2023.

Innhenting av avlsmateriale fra andre land

Det er liten mulighet til å hente inn avlsmateriale fra andre land, da NES er en norsk rase, og det finnes ikke bærekraftige NES populasjoner i andre land.

Sædlagring

I samarbeid med NKK arbeides det med et prosjekt i forhold til sædlagring for de norske hunderasene. AU NES og Avlsstrategisk Utvalg deltar aktivt i utarbeidelsen. Dette er ment å være et viktig verktøy i bevaring av rasen og fremtidig avlsarbeid som vil gi nyttige bidrag til økt genetisk bredde på lang sikt. Det kan også gi effekt på kort sikt gjennom at sæd kan fraktes fra Sør til Nord og befruktning kan skje uten at hundene må reise lange strekninger.

Mål for å øke genetisk bredde

1. 100% av alle parringer skal følge Norske Elghundklubbers forbund sine helsemessige retningslinjer i dette dokumentet.
2. Minst 95% av alle parringer skal følge anbefalingene fra Avlsutvalget for Norsk Elghund Sort.
3. Flest mulig forskjellige foreldredyr skal være representert i hver generasjon.
4. Gjennomsnittlig innavlsgrad pr årskull bør ikke overskride 2,5.

Tiltak for å øke genetisk bredde:

1. Ikke anbefale parringer med innavlsgrad høyere enn 4 beregnet på 5 generasjoner.
2. Motivere tispeeiere til å velge den hannhund på avlshundlista som gir lavest mulig innavlsgrad.
3. Motivere nye tispeeiere til å få minst ett kull innen tisper er 4 år
4. Begrense antall avkom pr hannhund til maks 40. Dersom 2 helbrødre **er benyttet** som avlshunder er begrensningen 30 pr hund, og ved 3 eller flere helbrødre **benyttet** maks 20. **Totalt maks 60 avkom etter helbrødre.** «Først til mølla» gjelder.
5. Kombinasjoner som har gitt 4 eller flere levende valper skal ikke gjentas.
6. Gjennomføre sædlagringsprosjekt med aktuelle hunder.
7. Gjennomføre årlige Oppdretterkonferanser i Nord, Midt og Sør hvert 3. år med fokus på å få flere hunder i avl. Både tisper og hanner.
8. Tiltakene evalueres hvert år, herunder justere virkemidler og tiltak i henhold til årlige statistikker for innavl vs jakt- og eksteriøre egenskaper.

Moment 4: Jaktegenskaper

Norsk Elghund Sort er en jakthund. NES har de siste 50-100 årene vist seg spesielt godt egnet som bandhund, og har gjennom systematisk avl blitt en spesialist på denne jaktformen.

Noen av hundene har også litt «løshund-tendenser» og kan stille spesielt skadde dyr. NES er derfor også meget godt egnet til ettersøks-arbeid. Derimot har NES generelt sett langt i fra det samme søket og den samme påhengeligheten som løshunden har behov for. Det finnes ingen kjente løshundlinjer innen Norsk Elghund Sort.

Jaktegenskapene er grunnleggende sider ved rasen som må ivaretas på samme måte som eksteriøre særtrekk. Jaktegenskapene ser ut til å være mindre arvbare, men jaktlyst/søk har noe arvbarhet. FoU Elghundprosjektet i 2016 ved Marthe Wetten beregnet arvbarheten på jaktlyst (søk) til ca 12%. Dersom jaktlysten i rasen avles bort, vil det være vanskelig å avle den tilbake. Det er derfor viktig å benytte avlsdyr med dokumentert jaktlyst. Det vil si jaktpremierte hunder.

Tiltak for å bevare jaktegenskaper

1. Motivere flere NES-eiere til å delta på jaktprøver og på denne måten dokumentere hundenes jaktegenskaper
2. Motivere områdeklubbene til å holde bandhundkurs. Om ønskelig bistår AU NES på slike kurs
3. Ikke anbefale parringer der ikke begge foreldredyrene har premiering fra jaktprøve
4. Tiltakene skal evalueres hvert år, herunder justere virkemidler og tiltak i henhold til årlige statistikker for innavl vs jakt- og eksteriøre egenskaper.

Moment 5: Eksteriør

Norsk Elghund Sort er en typisk spiss Hund og minst av elghundrasene. Kjenneegnene er en velbalansert og harmonisk kvadratisk bygget kropp, opprettstående spisse ører, halen stramt rullet over ryggen, sort, kort glinsende pels, stolt reisning, spenstig og atletisk.

Rasepreget som NES har, er mer eller mindre uendret siden standarden ble godkjent i 1905.

Med bakgrunn i dette er det viktig at vi i fremtiden ivaretar eksteriøret på en slik måte at NES fortsetter å framstå som en atletisk, spenstig, årvåken og utholdende hund.

Dette vil i fremtiden sikre oss hunder med funksjoner som egner seg meget godt til bandhundjakt i all slags terreng. Eksteriør og helse henger tett sammen. En hund uten de rette proporsjoner og spenst vil ikke kunne klare å jakte effektivt i all slags terreng i dager i strekk.

Tiltak for å bevare det eksteriøre særpreget

1. Oppfordre NES-eiere til å delta på utstillinger og få hundene bedømt
2. Oppfordre områdeklubber til å gjennomføre «ringtreninger» slik at nye og erfarne hundeeiere både får sosialiserte hunder, kjennskap til gangen i en utstilling og hvordan fremvise hunden mest fordelaktig.
3. Ikke anbefale paringer der ikke begge foreldre har oppnådd minst Very Good som beste resultat på utstilling
4. Tiltakene skal evalueres hvert år, herunder justere virkemidler og tiltak i henhold til årlige statistikker for innavl vs jakt- og eksteriøre egenskaper.

«Godkjent av avlsutvalget for NES»

En «Godkjent parring» fra AU NES skal strekke seg litt lenger enn kriteriene for å få registrert en hund i NKK. Anbefalingskriteriene har som intensjon «å øke muligheten for å få en frisk hund, med godt gemytt, gode gener, god jaktlyst og et funksjonelt eksteriør». Gjennom virkemidlene skal man over tid se at gjennomsnittlige verdier i rasen øker.

Kriteriene må evalueres årlig med bakgrunn i kunnskapsbaserte data. Dersom man ser en uønsket utvikling skal kriteriene endres.

Kriterier for «Parring godkjent av AU NES» pr 01.01.2024

1. Minst en av foreldredyrene må være stambokført genetisk fri for ataksi.
2. Minst en av foreldredyrene må være stambokført genetisk fri for glaukom..
3. Samlet innavlsgrad må være under 4 beregnet på 5 generasjoner.
4. Samlet HD-indeks for kombinasjonen må være 203 eller høyere. Ingen av hundene kan ha D- eller E-hofter.
5. Begge hundene må være jaktpremiert.
6. Begge hundene må ha minst Very Good som beste resultat på utstilling.
7. Kombinasjoner som tidligere har gitt kull på 4 eller flere valper kan ikke gjentas.

Kriterier for godkjenning av avlshann:

1. Kjent HD-status; A, B eller C med indeks
2. Premiært på jaktprøve.
3. Oppnådd minst Very Good som beste resultat på utstilling
4. Tilgjengelig for avl inntil begrensning på antall avkom er nådd. Det kan registreres maks 40 avkom (det kullet som passerer 40 kan registreres i sin helhet) etter en enkelt hannhund. Dersom 2 helbrødre **er benyttet** som avlshunder er begrensningen 30 pr hann, og ved 3 eller flere helbrødre **benyttet** maks 20 pr hann. **Totalt maks 60 avkom etter helbrødre.** «Først til mølla» gjelder.
5. Hannhunder settes på vent ved 15 fødte avkom inntil 20% av avkom fra minst 2 kull, har kjent hd-status.

Kriterier for av avlstispe:

1. Kjent HD-status; A, B eller C med indeks
2. Premiært på jaktprøve
3. Oppnådd minst Very Good som beste resultat på utstilling
4. Ved 15 fødte valper settes tisper på vent inntil 20% av valpene har kjent HD-status.
5. Kan få maks 5 kull
6. Bør ikke få første kull etter fylte 6 år

Ikke godkjente parringer

Pr 2022 ser det ut til at over 95% av alle parringer i populasjonen følger AU NES sine kriterier. Dette tyder på at utvalget har høy integritet og oppslutning.

Risikoen ved at enkeltparringer skjer utenfor avlsanbefalingene, anser vi pr i dag som liten. Denne typen avl kan også være med på å øke rasens genetiske bredde i framtiden. For rasen som helhet er det viktig at de som «tar sine egne veier» er bevisste på å ikke avle på hunder med kjente sykdommer, for lav HD-indeks eller for høy innavlsgrad.